

N:o 59.

Af Herr C. A. Larsson: Om åtgärders vidtagande i fråga om en statsverkets fordran hos fideikommissarien till egendomen Lövsta.

Sedan Riksdagen beslutit, att uppbördens och redovisningen af den så kallade testamentsbevillningen från och med år 1874 skulle öfverflyttas från Riksgälds- till Statskontoret, så hade 1873 års statsrevisorer föetagit en omständligare granskning af de till bemälda bevillning hörande handlingar samt dervid gjort en mängd anmärkningar, hvilka dock icke intogos uti revisionsberättelsen, utan på grund af en särskild paragraf i instruktionen för revisorerne, meddelades Herrar fullmäktige i Riksgäldskontoret till benäget iakttagande, innan handlingarna öfverlemnades till Statskontoret.

Bland de i revisorerne skrifvelse omförmälda anmärkningar förekom en af mera vigtig beskaffenhet. Kontorets tjenstemän hade, bland annat, uraktlåtigt fullfölja den mot nya fideikommissarien till egendomen Lövsta hos Öfverståthållare-embetet anhängiggjorda rättegång om utbekommande af omkring 126,000 kronor, utgörande bevillning för det af honom 1863 tillträdde fideikommisset Lövsta med underlydande, lösegenom och stadsfastigheter.

Som Herrar fullmäktige i Riksgäldskontoret icke vidtagit någon åtgärd med anledning af nyssberörde revisorer skrifvelse, så blef denna sak föremål för ny behandling af de år 1874 sammanträdande revisorerne, hvilka framstälde formlig anmärkning till 1875 års Riksdag. Denna anmärkning hade till följd, att Riksdagen, uti skrifvelse den 8 Mars 1875 uppdrog åt Herrar fullmäktige att, »när den förlust blefve känd, som genom ärendets fördröjda behandling uppkommit, utsöka ersättning hos dem, som föranledt denna förlust.»

Uti sin den 20 innevarande Januari afgifna berättelse till 1877 års Riksdag, hvilken genom Stats-Utskottets memorial N:o 1 blifvit till Riksdagens kännedom aflemnad, nämna Herrar fullmäktige icke ett ord om de åtgärder som blifvit vidtagna i afseende på denna anmärkningsfråga, ehuru Herrar fullmäktige upplysa om resultatet med statens tvister mot: Höganäs stenkolsaktiebolag, Bolagets »The Gellivara Company limited» konkurs samt Strömsholms nya kanalbolag; hvilka tvister dock äro för staten af mindre betydighet än den ifrågavarande testamentstvisten.

Deremot hafva Riksdagens år 1876 församlade Herrar revisorer, uti sin berättelse om granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, på sidorna 50, 51 upplyst, att ifrågavarande fideikommissarie blifvit nödsakad, till följd af den mot honom, genom advokatfiskals-embetet i Statskontoret, fullföljda rättegången, att den 19 Juni 1875 ytterligare, utöfver de den 8 Februari 1871 utbetalda 33,000 kronor, utgifva 81,816 kronor 35 öre, hvilka summor, tillsammans 115,116 kronor 35 öre, skulle motsvara belöpande bevillningen, beräknad efter 1867 års taxeringsvärde, men att skilnaden emellan 1862 års taxering, som bort läggas till grund för bevillningens uträkning, utgörande omkring 10,000 kronor, samt upplupna räntor från förfallo- till afbetalningstiderna, uppgående till omkring 60,000 kronor, fortfarande utgör föremål för tvist, den förra (efter återförvisning från Kammarrätten) hos Öfverståthållare-embetet och den senare hos Kongl. Maj:t. Häraf vill det nemligen synas, som om Riksdagens skrifvelse den 8 Mars 1875 icke skulle vara betydelselös, enär de anspråk som möjligen behöfva framställas mot de i försummelsen delaktige tjänstemännen, hvälfva sig omkring 60 à 70,000 kronor. Det hade fördenskull varit för Riksdagen önskligt att veta, hvilka åtgärder blifvit från Herrar fullmäktiges sida vidtagna, dels för att hålla krafvet inom behörig preskription, dels för att förvissa staten om säkerhet för de medel, hvilka tjänstemännen kunde blifva ålagda att betala, på det staten icke må förlora sin rätt, hvarken genom uraktlåtet kraf eller bristande säkerhet.

I anledning häraf, och då Riksdagen har sig bekant, att staten redan gjort en högst betydlig förlust genom fullmäktiges uraktlåtenhet att hålla krafvet öppet mot Höganäs stenkolsaktiebolag, tager jag mig friheten vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville genom Stats-Utskottet infordra och i sammanhang med det lofvade utlåtandet angående Riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, meddela upplysning jemväl derom, huruvida Herrar fullmäktige vidtagit några åtgärder, som kunna vara be-

tryggande, ej mindre mot krafvets preskription, än ock mot bristande tillgång till gäldande af den förlust som, efter all sannolikhet, kommer att drabba statsverket genom att fideikommissarien befrias från utgifvande af upplupna räntan.

Stockholm den 26 Januari 1877.

C. A. Larsson,
från Östergötland.

N:o 60.

Af Herr J. E. Johansson: Om ändring i stadgandena rörande val af skollärare, organist och klockare.

Bland många oegentligheter i lagstiftningen, som ännu kvarstå från förflutna tider, äro onekligen bestämmelserna om sättet för val af skollärare, organist och klockare, och beräkandet af rösträttigheten vid dessa val. Att kyrkoherden eller pastor skall, utöfver sin egentliga rösträtt, ega hälften emot de af församlingen vid valet afgifna rösterna vid klockare- och organistval, och ordföranden i skolrådet (också samma personer) lika rösträtt vid val af folkskolelärare, är i sanning både obilligt och orättvist. Många bland presterna inse sjelfva orimligheten i sagde rösträtt och begagna sig derföre icke deraf vid valen; deremot har ofta händt, att pastorer antingen af enskilda sympatier, släktskapsförhållanden, eller af religiösa skäl för någondera af de till tjensten sökande, genom begagnandet af sin rösträtt, tillsatt en annan person, än som af pluraliteten inom församlingen genom sina afgifna röster blifvit vald. Detta medförer icke ett godt och lyckligt förhållande emellan lärare och ähöv-